

O POLSKIEJ
BIEDZIE | W LATACH
1990-2015

DEFINICJE, MIARY I WYNIKI

Książkę poświęcam pamięci dwóch Koleżanek,
szczególnie zasłużonych w badaniach nad ubóstwem w Polsce:
Lucyny Deniszczuk, niestrudzonej w analizach
ubogich budżetów domowych, oraz **Elżbiety Tarkowskiej**,
promotorki antropologicznych badań jakościowych,
prowadzonych, by zrozumieć biednego.

STANISŁAWA GOLINOWSKA

O POLSKIEJ
BIEDZIE | W LATACH
1990-2015

DEFINICJE, MIARY I WYNIKI

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR
Warszawa 2018

Recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Wilkin
dr Wojciech Woźniak

Redakcja i korekta: Claudia Snochowska-Gonzalez

Projekt okładki: Maryna Wiśniewska

Copyright © 2018 by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

Publikacja dofinansowana przez Fundację im. Friedricha Eberta
Przedstawicielstwo w Polsce

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

ISBN 978-83-7383-977-9

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./faks: 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (Stanisław Beczek)
Druk i oprawa: MCP, Marki

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. O zjawisku ubóstwa i jego wyjaśnianiu	11
1.1. Wyjaśnianie ubóstwa	11
1.2. O ubóstwie w Polsce – nieco historii	16
1.3. Badania nad ubóstwem w Polsce	18
1.4. Badania nad ubóstwem w Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych	19
2. Definiowanie ubóstwa	23
2.1. Ubóstwo dochodowe i konsumpcyjne	24
2.2. Dochód ekwiwalentny	25
2.3. Wykluczenie społeczne	26
2.4. Ubóstwo wielowymiarowe	31
2.5. Deprywacja materialna i ubóstwo warunków życia	33
3. Linie ubóstwa i wskaźniki ubóstwa	37
3.1. Koszykowe linie ubóstwa (<i>współpraca Piotr Kurowski</i>).	38
3.2. Relatywne linie ubóstwa	39
3.3. Głębokość ubóstwa	40
3.4. Ubóstwo subiektywne	41
3.5. Trwałość ubóstwa	42
4. Tendencje w kształtowaniu się ubóstwa	44
4.1. Ubóstwo w okresie transformacji gospodarki	44
4.2. Poprawa przeciętnych dochodów ludności i warunków życia	45
4.3. Polska a inne kraje	49
5. Wydatki katastroficzne	53
5.1. Wydatki gospodarstw domowych na ochronę zdrowia	53
5.2. Ubóstwo mieszkaniowe (<i>współpraca Piotr Kurowski</i>)	57
5.3. Ubóstwo energetyczne (<i>Piotr Kurowski</i>)	64
5.4. Opłaty za usługi finansowe	67
6. Jakościowe badania nad ubóstwem	71
6.1. Monograficzne badania ludności ubogiej	72
6.2. Ubogi – bohater pozytywny czy negatywny?	81
6.3. Głos ubogich	83

7. Grupy zagrożone ubóstwem i wykluczeniem	85
7.1. Ubóstwo dzieci	86
7.2. Ubóstwo młodzieży	93
7.3. Ubóstwo ludzi młodych	99
7.4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnościami	104
7.5. Ubóstwo osób starszych	110
8. Korzystanie z pomocy społecznej	118
8.1. Podopieczni pomocy społecznej	120
8.2. Programy pomocy społecznej dla ludności ubogiej i wykluczonej	126
9. Determinanty ubóstwa i czynniki zagrożenia ubóstwem	133
9.1. Nierówności dochodowe, majątkowe i ubóstwo	133
9.2. Brak pracy, praca w szarej strefie, bezrobocie i bierność	143
9.3. Zróżnicowania terytorialne	150
9.4. Nierówności w zdrowiu	155
Wnioski	161
Posłowie	165
Bibliografia	170
Indeks nazwisk	188
Table of Contents	194